ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Исмоилзода Мадина Исмоил дар мавзуи «Танзими ҳуқуқӣ-мадании ҳуқуқҳои вобаста дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ пешниҳод шудааст (Душанбе, 2026. - 45 саҳ.)

Автореферати диссертатсияи Исмоилзода Мадина Исмоил барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.3. (Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ) пешниҳод шудааст, ба яке аз масъалаҳои муҳимми ҳуқуқи маданӣ – «Танзими ҳуқуқӣ-мадании ҳуқуқҳои вобаста дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» бахшида шудааст. Дар замони муосир фаъолияти муаллифон, иҷрогарон, истеҳсолкунандагони фонограммаҳо, ташкилотҳои пахши эфирӣ ва кабелӣ дар алоқамандӣ бо ҳуқуқҳои вобаста қисми муҳимми таркибии ҳуқуқи маданӣ ба ҳисоб рафта, дар танзими муносибатҳои ҳуқуқи маданӣ ва моликияти зеҳнӣ нақши асосӣ доранд. Ҳамзамон, фаъолияти иҷрогарон, истеҳсолкунандагони фонограммаҳо, ташкилотҳои пахши эфирӣ ва кабелӣ воситаи муҳимми қонеъ гардонидони манфиатҳои субъектҳои ҳуқуқи маданӣ ва ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ мебошад. Таҳқиқоти мазкур аввалин пажӯҳиши илмии мубрам ва арзишманд дар ҳуқуқи маданӣ маҳсуб ёфта, барои такмили минбаъдаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат менамояд.

Ба вуҷуд омадани падидаи ҳуқуқҳои вобаста бо омилҳои объективӣ тавсиф карда мешавад. Ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд марҳилаҳои муайяни ташаккул ва рушди худро паси сар намудааст, ки бо омилҳо ва шароитҳои муайян вобастагӣ доранд. Таҳаввул ва рушди ҳуқуқу озодиҳои инсон дар ҷои холӣ ба вуҷуд наомада, заминаҳои дахлдорро доро мебошанд. Яке аз ҳуқуқу озодиҳои муҳимми инсон ва шаҳрванд ҳуқуқ ба моликияти зеҳнӣ мебошад, ки барои рушду камолоти он нақши хоссаро иҷро мекунад, ин ҳуқуқу озодиҳои маданӣ мебошад. Ҳуқуқу озодиҳои мазкур барои

амалисозӣ ва қонеъгардонии талаботи моддӣ ва иқтисодии инсон, ҳимояи манфиатҳои иқтисодӣ ва иҷтимоии муаллифон муҳим буда, дар шароити муосир аз ҷониби давлат кафолат дода мешаванд.

Дар автореферати мазкур мавзуи таҳқиқот ба таври мукаммал ва ҳамаҷониба пешниҳод шудааст, ки аз қисмҳои муҳим: муқаддима, мақсад ва вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, асосҳои назариявӣ ва методологӣ, навгонии илмӣ, аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ, натиҷаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ иборат мебошад.

Диссертатсия аз мукаддима, се боб, ҳашт зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат мебошад. Таҳлили автореферати диссертатсия нишон дод, ки он бо риояи ҳама талаботи мавҷуда, аз нуқтаи назари илмӣ дуруст ва бо истифода аз усулҳои дахлдори илмӣ навишта шуда, пайдарпайии мантиқии андешаҳо ва навгониҳо мавҷуд буда, вобаста ба мазмуни он ягон эроди ҷиддӣ ҷой надорад. Умуман, масъалаҳое, ки муаллиф дар автореферат баррасӣ намудааст, қобили қабул буда, барои рушди минбаъдаи институти мазкур заминаи мусоиди илмӣ ва ҳуқуқиро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон фароҳам меорад.

Муаллиф дар таҳқиқоти худ аз усулҳои гуногуни илмӣ ба таври муассир истифода бурда, ба хулосаҳои дақиқу боэътимод омадааст, ки ба раванди такмили қонунгузории маданӣ ва моликияти зеҳнӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат хоҳанд кард. Аз ҷумла, муаллиф иброз менамояд, ки «дар масири соҳибистиқлолии миллӣ бевосита аз ҷониби давлату ҳукумати мамлакат ба ин соҳа таваҷҷуҳи махсус равона карда шуда, нерӯи зеҳнӣ ҳамаҷониба дастгирӣ ёфт ва доир ба рушди самараноки фаъолияти зеҳнӣ ва инноватсионӣ, эҷодӣ, инчунин ҳифзи онҳо чораҳои судманд амалӣ карда шуд» (саҳ. 3).

Зимни баррасии мазмун ва муҳтавои автореферати мазкур метавон қайд намуд, ки таҳқиқоти мазкур дар самти танзими ҳуқуқӣ-мадании ҳуқуқҳои вобаста дар Ҷумҳурии Тоҷикистон саҳми назаррас дорад. Муаллиф дар

равиши таҳқиқоти худ масъалаҳои пешгузошташударо таҳлили ҳамаҷониба намуда, натиҷаҳои мушаххас ва боэътимодро ба даст овардааст.

Инчунин, муаллиф қайд мекунад, ки «тибқи таҳлили қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба андешаи мо асосҳои ҳуқуқии танзими масоили ҳуқуқҳои вобаста дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври лозимӣ ва пурра ба танзим даровarda нашудааст ва баъзан ба талаботҳои муосири ин ҳуқуқҳо ҷавобгӯ нест» (саҳ. 20).

Бо вуҷуди ин, қайд кардан ба маврид аст, ки дар матни автореферат баъзе масъалаҳои баҳсталаб ба назар мерасанд. Аз ҷумла, дар қисмати хулосавии зербоби якуми боби сеюм дар автореферат муаллиф баён менамояд, ки «бо мақсади ҳифзи объектҳои ташкилоти пахши эфирӣ ё кабелӣ ҳамчун ҳуқуқи вобаста ба ҳуқуқи муаллифӣ, ба мақсад мувофиқ шуморида мешавад, ки дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он» мафҳуми пахши интернетӣ кушода дода шавад. Ҳамзамон, пахши барномаҳои телевизион ва радио тавассути дигар намуди технологияҳо пайдо шуда истодааст, ки онро бояд таҳти назар гирифт» (саҳ. 31) муаллиф ишора ба равшан намудани мафҳуми пахши интернетӣ дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои вобаста ба он» мекунад, аммо аз нигоҳи худ доир ба масъалаи мазкур пешниҳод манзур накардааст. Аз диссертант хоҳиш карда мешавад, ки дар раванди ҳимояи ошкоро ин масъалаҳоро дар сатҳи дахлдор равшан созад.

Новобаста аз эроди зикргардида, бояд қайд намуд, ки аз ҷониби муаллиф кори илмӣ-таҳқиқотии мукаммал, эҷодкорона ва илмӣ-тахассусӣ анҷом дода шудааст, ки дар он ҳалли масъалаи мубрами имрӯзаи ҳуқуқҳои вобаста пешниҳод гардидааст. Таҳқиқоти диссертатсионии Исмоилзода Мадина Исмоил дар мавзуи «Танзими ҳуқуқӣ-мадании ҳуқуқҳои вобаста дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба бандҳои 31, 33, 34, 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295)

тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ мебошад.

Тақриздиҳанда:
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
Раиси Суди Олии иқтисодии
Ҷумҳурии Тоҷикистон Абдуллозода З.Ф.

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Завқибеков, хонаи 8, блоки 8, ҳуҷраи 15
Тел.: (+99237) 221-15-58
E-mail: z.abdullozoda@soi.tj

Имзои З.Ф. Абдуллозодаро тасдиқ мекунам:
мудири бахши кадрҳо ва корҳои махсуси
Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон Нусратуллоев С.

Суроға: 734001, Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе, кӯчаи Фотеҳ Ниёзӣ, 37.
Тел.: (+992 37) 221-10-46; факс: (+992 37) 221-15-58.
Почтаи электронӣ: info@soi.tj
Сомонаи интернетӣ: www.soi.tj

«27» 03 2026 с.